

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
(Жильцов О.Б.)
«_____» 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страховий менеджмент

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 072.00.01“Фінанси і кредит”

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
№ _____
2961/23
_____ (підпис)
_____ (прізвище, ім'я)
2023

Київ – 2023

Розробники:

Сосновська Ольга Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів

Нечипоренко Аліна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

Викладачі:

Сосновська Ольга Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів

Нечипоренко Аліна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) фінансів

Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (О.О. Сосновська)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”
(назва освітньої програми)

01.09.2022 р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) _____ (О.О. Сосновська)

Робочу програму перевірено
01.09.2022 р.

Заступник директора/декана _____ (підпис) _____ (О.О. Казак)

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. _____ (підпис) (_____ (ПІБ)), « 28 » 08 2023 р., протокол № 6

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____ (ПІБ)), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____ (ПІБ)), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____ (ПІБ)), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредитів / 120 годин	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – оволодіння знаннями з опрацювання та реалізації управлінських рішень щодо раціонального формування й використання потенціалу страховиків при гармонізації фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення сутності та значення страхового менеджменту;
- ознайомлення з механізмом управління страховою діяльністю для належного застосування у галузі страхування;
- вивчення специфіки управління основними бізнес-процесами страховика;
- набуття практичних навичок аналізу та прийняття управлінських рішень в процесі ведення страхового бізнесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність страхового менеджменту та його функції,
- реєстрації й ліцензування страхових організацій, зміст державного нагляду за їх діяльністю;
- принципи побудови раціональної структури страхової організації та повноваження органів її управління;
- значення і методи розроблення стратегічного плану діяльності страховика;
- сутність і способи активізації маркетингової діяльності в страхових організаціях;
- особливості бізнес-процесу андеррайтингу ризиків та врегулювання збитків;
- методи вивчення попиту на страхові послуги.

вміти:

- професійно використовувати понятійно-термінологічний апарат дисципліни,
- визначати роль страхового менеджменту в підвищенні результативності діяльності страхової компанії;
- розробляти місію, цілі та стратегічні завдання страховика;

- оцінювати конкурентоспроможність страхового ринку та страхового продукту;
- аналізувати фінансову надійність страхової компанії;
- визначати вхідні та вихідні фінансові потоки страховика;
- досліджувати попит на страхові послуги та організовувати ефективну систему їх продажу;
- виявляти особливості маркетингової діяльності страховика на окремих етапах життєвого циклу страхового продукту.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати у команді.

ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12 Здатність працювати автономно.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

ФК 6 Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 7 Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК 8 Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 10 Здатність визначити, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК 11 Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

ПР 6. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР 7. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР 10. Формувати та аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 17. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР 19. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР 20. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР 21. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР 23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Практичні	Семинари	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи страхового менеджменту							
Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту	16	4	4				8
Тема 2. Ресурсний потенціал, структура та органи управління страховою компанією	16	4	4				8
Модульний контроль	2	2					
Разом	34	8	8				16
Змістовий модуль 2. Специфічні особливості страхового менеджменту							
Тема 3. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	12	4	2				6
Тема 4. Управління грошовими потоками страховика	14	2	4				8
Модульний контроль	2	2					
Разом	28	6	6				14
Змістовий модуль 3. Андеррайтинг ризику та врегулювання збитків як складові страхового менеджменту							
Тема 5. Управління ризиками у страховій діяльності	14	4	4				6
Тема 6. Особливості врегулювання страхових претензій	14	2	4				8
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	6	8				14
Змістовий модуль 4. Страховий маркетинг в системі страхового менеджменту							
Тема 7. Характеристика страхового продукту та його особливості	12	4	2				6
Тема 8. Управління маркетинговою діяльністю страховика	14	4	4				6
Модульний контроль	2	2					
Разом	28	8	6				12
Усього	120	28	28				56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Теоретичні основи страхового менеджменту

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

Страховання як особливий вид підприємницької діяльності й перспективи його розвитку в Україні та світі. Суб'єкти страхового підприємництва (страхові організації, перестраховальні компанії, страхові посередники). Страхова організація як основний суб'єкт страхового бізнесу й основа розбудови його менеджменту. Законодавство України про страхове підприємництво. Класифікація страхових організацій, їх організаційно-правові форми. Акціонерна форма страхових товариств, її переваги та перспективи розвитку. Спеціалізація страхових організацій. Страховий ринок України: стан і перспективи розвитку. Управління процесом створення страхових організацій. Зміст пакету необхідних документів і процедура реєстрації страхових організацій, їх філій і представництв. Ліцензування страхової діяльності. Зміст і структура страхового менеджменту та його функції. Нова парадигма менеджменту як виклик перспективи розвитку страхового бізнесу.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура та органи управління страховою компанією

Соціально-економічна сутність категорії «потенціал організації». Склад, структура й оцінка наявного потенціалу страховика та ефективності його використання. Ресурсний потенціал страховика та його оптимізація. Поняття й принципи побудови структури управління страховою організацією. Ієрархічний тип структур управління. Функціональний і структурний підходи в організації управління страховиком. Характеристика організаційних відносин. Лінійна структура. Функціональна структура. Лінійно-функціональна структура управління як найбільш розповсюджена в страхуванні. Лінійно-штабна структура. Дивізіональна структура управління. Співвідношення централізації й децентралізації в структурі органів управління страховою організацією. Центральний офіс. Дирекції, регіональні управління, філії, центри страхових послуг, відокремлені робочі місця й представництва страховиків. Методи управління кадровим потенціалом. Кадрове забезпечення страхових організацій. Підбір працівників, їх адаптація й підвищення кваліфікації. Оцінка наслідків роботи окремих підрозділів та працівників страхової організації.

Змістовний модуль 2. Специфічні особливості страхового менеджменту

Тема 3. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Формування баз даних і

управління їх використанням. Система електронного обміну даними. Використання можливостей Internet. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Шляхи вдосконалення інформаційної системи. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях. Публікація звітності на іншій інформації.

Тема 4. Управління грошовими потоками страховика

Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генерують діяльність суб'єкта господарювання. Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний. Модель грошових потоків страховика. Грошові потоки, що обслуговують операційну діяльність страховика. Доходи від страхової діяльності: зароблені страхові премії, комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування, частки страхових виплат і відшкодувань, що надходять від перестраховиків, повернені суми з резерву збитків та централізованих страхових резервних фондів. Порядок визначення заробленої страхової премії. Менеджмент витрат страховика. Витрати страховика на здійснення страхової діяльності: страхові виплати, відрахування в централізовані страхові резервні фонди та в технічні резерви інші, ніж резерв незароблених премій, витрати на ведення. Проблеми оптимізації витрат на ведення справи. Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика. Управління процесом розподілу прибутку. Особливості оподаткування прибутку страховиків. Чистий прибуток, порядок його використання. Розподіл чистого прибутку. Вільні резерви страховика. Виплата дивідендів. Реінвестування.

Змістовний модуль 3. Андеррайтинг ризику та врегулювання збитків як складові страхового менеджменту

Тема 5. Управління ризиками у страховій діяльності

Сутність ризик-менеджменту в контексті визначення потреби в страхуванні. Поняття й класифікація ризиків. Ризики, пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики, не пов'язані зі страховою діяльністю. Ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування. Організація відбору ризиків на страхування. Управління даним бізнес-процесом із метою формування та забезпечення збалансованості страхового портфеля. Етапи відбору ризиків. Тарифікація. Побудова тарифікаційної системи. Страховий тариф як ціна за страхову послугу. Структура тарифу. Основні методологічні підходи при здійсненні актуарних розрахунків. Тарифна політика, її цілі та принципи. Андеррайтинг як важливіший бізнес-процес страховика. Складові й основні завдання андеррайтингу. Вимоги до управління андеррайтингом. Ідентифікація ризиків. Виявлення можливих ризиків та визначення причин імовірності їх настання. Оцінка ризику. Методи кількісного і якісного аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, що формують причини й величину ризиків. Визначення показників: ймовірності або частоти збитку, очікуваного значення збитку, максимального збитку та відхилень фактичних результатів від очікуваних. Розрахунок страхової премії. Контроль за ризиком. Доцільність перестраховування

ризиків. Укладення страхових договорів та контроль за їх виконанням. Перестраховування в системі управління страховими ризиками

Тема 6. Особливості врегулювання страхових претензій

Служба врегулювання претензій: завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та визначення розміру завданої шкоди. Документальне оформлення страхової претензії. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Розрахунок страхових виплат. Порядок урегулювання збитків у різних видах страхування. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя. Оформлення регресних позовів до осіб винних у скоєнні страхових випадків. Контрибуція в сфері страхування. Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

Змістовний модуль 4. Страховий маркетинг в системі страхового менеджменту

Тема 7. Характеристика страхового продукту та його особливості

Страхова послуга та її особливості. Визначення основних характеристик страхових послуг як товару: абстрактність, невідчутність, невіддільність, непостійність якості, невиключність, неможливість збереження. Поняття та структура страхового продукту. Класифікація страхових продуктів. Життєвий цикл страхового продукту та особливості маркетингової діяльності страховика на його окремих етапах. Концепції страхового продукту. Страховий продукт як основний елемент комплексу страхового маркетингу. Методика розробки страхового продукту. Формування продуктової політики страхової компанії. Основні принципи асортиментної політики. Основні елементи інноваційної політики на ринку страхових послуг. Основні цілі розробки нових видів страхових продуктів.

Тема 8. Управління маркетинговою діяльністю страховика

Сутність поняття «організація маркетингової діяльності» в страхових компаніях. Принципи організації маркетингової діяльності. Місце маркетингу в системі організації страхової компанії. Етапи формування маркетингової організаційної структури управління у страхових компаніях. Моделі організаційних структур служби маркетингу у страховій компанії. Завдання служби маркетингу страхової компанії. Сутність, основні типи та етапи процесу контролю маркетингової діяльності страхової компанії. Форми маркетингового контролю в страхових компаніях. Особливості маркетингового планування в страховій компанії. Методи формування маркетингової стратегії страховика. Види маркетингових стратегій. Сучасні маркетингові стратегії страхових компаній. Конкурентоспроможність як фактор стійкого розвитку страхової компанії.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	3	3	4	4
2	Відвідування практичних занять	1	4	4	3	3	4	4	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	3	30	4	40	3	30
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				83		71		82		72
Максимальна кількість балів:					308					
Розрахунок коефіцієнта:					308 / 100 = 3,08					

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.			
Теоретичні основи страхового менеджменту			
1	Сутність і значення страхового менеджменту	8	5
2	Ресурсний потенціал, структура та органи управління страховою компанією	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.			
Специфічні особливості страхового менеджменту			
3	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	6	5
4	Управління грошовими потоками страховика	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.			
Андеррайтинг ризику та врегулювання збитків як складові страхового менеджменту			
5	Управління ризиками у страховій діяльності	6	5
6	Особливості врегулювання страхових претензій	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.			
Страховий маркетинг в системі страхового менеджменту			
7	Характеристика страхового продукту та його особливості	6	5
8	Управління маркетинговою діяльністю страховика	6	5
Разом		56	40

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 3, 4 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 5, 6 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 7, 8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку.

Залік (диференційований залік) – це вид семестрового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з кредитного модуля оцінюється, як правило, на підставі рейтингової системи оцінювання за результатами поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання модульних контрольних робіт та певних видів робіт на практичних заняттях) протягом семестру. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та програмою на семестр з цієї навчальної дисципліни. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни, де зазначено види контролю і кількість балів за видами.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год.: лекції – 28 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі (кількість балів)	Змістовий модуль I (83 бали)		Змістовий модуль II (71 бал)		Змістовий модуль III (82 бали)		Змістовий модуль IV (72 бали)	
Назва модуля	Теоретичні основи страхового менеджменту		Специфічні особливості страхового менеджменту		Андеррайтинг ризику та врегулювання збитків як складові страхового менеджменту		Страховий маркетинг в системі страхового менеджменту	
Теми лекцій	Сутність і значення страхового менеджменту	Ресурсний потенціал, структура та органи управління страховою компанією	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	Управління грошовими потоками страховика	Управління ризиками у страховій діяльності	Особливості врегулювання страхових претензій	Управління маркетинговою діяльністю страховика	Управління маркетинговою діяльністю страховика
Теми практичних занять	Сутність і значення страхового менеджменту	Ресурсний потенціал, структура та органи управління страховою компанією	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	Управління грошовими потоками страховика	Управління ризиками у страховій діяльності	Особливості врегулювання страхових претензій	Управління маркетинговою діяльністю страховика	Управління маркетинговою діяльністю страховика
Самостійна робота	10 балів		10 балів		10 балів		10 балів	
Поточний контроль	МК 1– 25 балів		МК 2 – 25 балів		МК 3 – 25 балів		МК 4 – 25 балів	
Загалом	308, коефіцієнт переведення у 100-бальну шкалу – 3,08							

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Базилевич В.Д. Страхування: практикум. К. : Знання, 2011. 607 с.
2. Баранов А.Л. Фінанси страхових організацій. Практикум : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2012. 215 с.
3. Власюк С. А. Страховий менеджмент в умовах глобалізаційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. №7. С. 207–212
4. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування : навчальний посібник. Львів : Магнолія, 2018. 323 с.
5. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків : монографія. Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш. 2002. 570 с.
6. Кужелев М.О., Житар М.О. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 29(1). С. 287 – 294.
7. Куцик П. О. Страховий менеджмент : навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 243 с.
8. Лойко В.В., Боєва М.Ю. Управління фінансовими ризиками страхової компанії. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2019. №2(4). С.21–29.
9. Нечипоренко А. В. Державне регулювання страхової діяльності в Україні: теоретичний аспект. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9079>.
10. Ненно І. М. Страховий менеджмент: навчальний комплекс : навч. посіб. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Харків: Бурун Книга, 2011. 223 с.
11. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>
12. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
13. Плиса В. Й. Страховий менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 377 с.
14. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
15. Самойловський А. Л. Менеджмент страхування : монографія. К. : Видав. дім „Корпорація”, 2007. 318 с.
16. Світлична О. С. Управління фінансами страхових організацій : навч. посібник. Одеса: Атлант, 2015. 258 с.
17. Слободянюк Н.О. Страховий менеджмент : конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.
18. Сокиринська І. Г. Страховий менеджмент : навчальний посібник. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
19. Сосновська О.О., Горач І.В. Особливості управління інвестиційною діяльністю страхових компаній. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2021. №1(7). С.103–114.
20. Сосновська О.О., Арабаджи К.В. Факторний аналіз формування страхових резервів страховика. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових*

інновацій, 2022. № 1(9), С. 34–45.

21. Сосновська О.О. Інноватизація страхового бізнесу в умовах розвитку цифрової економіки. *Бізнес Інформ: науковий журнал*. 2021. №7. С. 64-69.

22. Сосновська О.О. Тенденції інноваційного розвитку страхових компаній в Україні . *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій* . 2021.№2. С.20–27.

23. Супрун, А. А. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Львів: Магнолія-2006, 2011. 301 с.

24. Страховий менеджмент : підручник / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осадця. К. : КНЕУ, 2011. 333 с.

25. Фурман В.М., Філонюк О.Ф., Пікус Р.В. Стратегічне управління страховою компанією : монографія. К. : КНЕУ, 2008. 440 с.

Додаткова

1. Внукова Н.М. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України. *Фінанси України*. 2013. № 9. С. 76–82.

2. Кужелев М.О., Шакура О.О. Формування парадигми державного регулювання системи комерційного страхування в Україні. *Світ фінансів*. 2014. Вип. 2. С. 95–99.

3. Нечипоренко А. В. Концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. №6. С. 234–239.

4. Сосновська О. О. Страхове підприємництво як домінанта економічної безпеки. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі* : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 листопада 2017 р.). С.194–196.

5. Сосновська О.О. Вплив ризиків на систему економічної безпеки підприємства в умовах циклічного розвитку економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. № 4. С. 83-89.

6. Сосновська О.О. Сучасні тенденції діджиталізації страхового бізнесу. *Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України* : зб. матеріалів Міжнар. наук.практ. онлайн конф. (м. Ірпінь, 26 березня 2021 р.) / Університет ДФС України. 2021. С.144–146.

7. Ткаченко К. Інструменти страхового менеджменту та напрями їх удосконалення. *Економічний аналіз*. 2021. №3 Том 31. С. 97-104.

8. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія. Черкаси: ЧЦНТІ, 2009. 570 с.

9. Klein Chris. Looking for a Premium. Reinsurance Credit Risk and Bo. Default Rates. London: Benfield Industry Analysis and Research. 2004. P.16- 20.

10. Kuzheliev M.O., Sokyрко O.S. Insurance services market development: international experience and Ukrainian realia. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 365–371.

11. Williams C.A. Principles of risk Management and insurance. T.2. Mavlem, Pensylwania, USA, 1998, P.172.